

jest stanoveno v §u 8 odstavec (1) a (2) vyr. ř. a též vyrovnací soud může současně se zavedením vyrovnacího řízení zakázat dlužníku, by po dobu řízení nekonal určitých právních jednání vůbec neb aspoň bez souhlasu vyrovnacího správce (§ 3 odstavec (4) vyr. ř.). Jen pokud těmito opatřeními neb obmezeními se dostává vyrovnacímu správci skutečné správy a oprávnění k jednání, nemůže vyrovnací dlužník nastupovati. Poněvadž však vyrovnací dlužník nepozbývá způsobilosti k právním jednáním, i když podléhá jistým obmezením, jsou jeho právní jednání za vyrovnacího řízení, třeba proti zákazům vykonaná, vůči třetím osobám civilněprávně platná, zakládajíce toliko oproti jeho věřitelům za předpokladů §u 8 odstavec (3) vyr. ř. bezúčinnost, případně i trestní následky. Uplatnění bezúčinnosti takových právních jednání přísluší však jen věřitelům, po případě také vyrovnacímu správci, pokud právním jednáním dlužníkovým byla dotčena jeho správní oprávnění, a správci podstaty úpadkové, byl-li bezprostředně se zastavením vyrovnacího řízení vyhlášen úpadek. Po zahájení vyrovnacího řízení nelze na věcech dlužníkových nabýti soudcovského práva zástavního neb uspokojovacího (§ 10 vyr. ř.) a toho dlužno dbáti i z moci úřední. Ale smluvních práv zástavních lze nabýti bez rozdílu, zda se zakládají na právním jednání dlužníkově před zahájením řízení nebo po jeho zahájení, a to proto, že vyrovnací dlužník zůstává i za vyrovnacího řízení způsobilým podmínem právních jednání, kteráž, byvše vykonána proti zákazům, stávají se za jistých předpokladů toliko vůči věřitelům bezúčinnými. Zda však v tom neb onom případě skutečně tu jsou předpoklady bezúčinnosti, musí býti posuzováno dle poměrů konkrétního případu. Knihovnímu soudu není však možno řešiti to v řízení pro něj platícím, neboť při vyřizování žádosti řídí se jedině předpisy knihovního zákona, ale nemůže zkoumati, zda určité právní jednání vyrovnacího dlužníka, jenž zásadně zůstává právně způsobilým, vybočuje z mezí obyčejného obchodování a zda tedy vyžaduje souhlasu vyrovnacího správce. Poněvadž tedy obmezující předpis §u 56 odstavec třetí knih. zák. platí pouze pro případ, že se dlužník octl v úpadku, jest pro vyrovnací řízení jedině směrodatným ustanovení §u 13 vyr. ř., dle něhož vklady a záznamy ve veřejných knihách mohou býti povoleny a provedeny i po zahájení vyrovnacího řízení, řídí-li se pořadí zápisu dnem, který jest před zahájením řízení. Ježto pak pořadí pro žádaný vklad zástavního práva bylo již dávno před vyrovnacím řízením zajištěno poznámkou dle §u 53 knih. zák., nebylo závady, by první soud, když tu nebylo jiných překážek, nevyhověl žádosti.

Čís. 6051.

Pojišťovně nepřisluší náhradní nárok proti tomu, kdo přivodil smrt osoby, pojištěné u pojišťovny na život.

(Rozh. ze dne 20. května 1926, Rv I 477/26.)

Žalující pojišťovna domáhala se na žalovaných náhrady škody z důvodu, že dne 23. prosince 1924 byla Marii Sch-ové způsobena automobilem patřícím žalovanému Janu Sch-ovi a řízeným spolužalovaným Jo-

sefem V-em, smrtelná zranění, jimž dne 30. prosince 1924 podlehla a že tím způsobena byla též žalující pojišťovně škoda. Marie Sch-ová byla totiž pojistkou ze dne 1. března 1924 pojištěna u žalující strany na život na 20.000 Kč na úmrtí a dožití 20 let při roční premii 892 Kč a pojištěná suma dle pojistky měla býti vyplacena 1. března 1944 nebo dříve v den úmrtí. Žalující pojišťovna dědicům 20.000 Kč vyplatila. Smrt Marie Sch-ové byla prý však předčasná a dalo se očekávat, že Marie Sch-ová (mladá, zdravá žena) dožije se 1. března 1943, kdy měla býti vyplacena poslední premie, a tudíž že zaplatí všech 20 premií. Následkem úrazu musila žalující vyplatiti plných 20.000 Kč, ačkoliv obdržela jen jednu premiovou splátku 892 Kč, z níž k úhradě pojištěného peníze slouží tak zvaná premiová reserva 706 Kč. Utrpěla prý tedy škodu 19.959 Kč jakožto rozdíl mezi vyplacenou náhradou a premiovou rezervou z prvé premie a 19/20 akvis. výloh. Navrhla proto v žalobě odsouzení žalovaných k solidárnímu zaplacení škody, za jednání však omezila nárok na polovici, t. j. 9.979 Kč 50 h, uznavši spoluzavinění zemřelé Marie Sch-ové na úrazu. **Procesní soud první stolice** žalobu zamítl. **Důvody:** Žalobní nárok není odůvodněn ani ustanoveními aut. zákona, ani obč. zákona. Automobilový zákon výslovně uvádí v § 1, že v případě, že provozem automobilu nastala smrt, majitel automobilu a řidič ručí jen podle § 1327 obč. zák. za náhradu škody. Občanský zákoník pak ustanovuje sice v §u 1295, že ten, kdo svým zaviněním způsobí někomu škodu, je povinen mu škodu tu nahraditi, avšak v ustanovení tom je pouze vyslovena zásada o náhradě škody vůbec, způsob však, jak v tom kterém případě je škodu nahraditi, ustanoven v § 1323 a následujících obč. zákoníka a tu ustanoveno v § 1327 obč. zák. zvlášť pro případ úmrtí, že v tomto případě musí býti (dle novely) nahrazeno pozůstalým, o které se zemřelý dle zákona musil starati, vše to, co jim jeho smrtí ušlo. Z toho jde, že pouze tyto pozůstalí mají nárok na tuto náhradu, nikoliv však i jiné třetí osoby, třeba by jim onou smrtí něco ušlo. Kdyby byl zákonodárce chtěl vysloviti, že také třetím osobám takovýto nárok přísluší, byl by zajisté v citovaném ustanovení tento nárok třetích osob uvedl, a bylo by citované ustanovení vlastně vůbec zbytečným, když by bylo bez tak již obsaženo v ustanovení § 1295 obč. zák. a kdyby netvořilo zvláštní speciální ustanovení pro dotyčný případ. Mimo to dlužno podotknouti, že v projednávaném případě nelze vůbec v tom, co žalující uvádí, spatřovati škodu ve smyslu ustanovení o náhradě škody, uváží-li se, že nelze považovati za škodu okolnost, že žalující strana byla ve smyslu pojišťovací smlouvy nucena plniti povinnosti, k nimž se smlouvou touto zavázala, a které by po případě plniti musela, kdyby smrt byla nastala náhodou neb výhradním zaviněním pojištěné, neb i sebevraždou. Nemůže tudíž žalobkyně dle toho ani dle automobilového ani dle obč. zákona žádati náhradu škody, pokud se týče toho, co jí tím, že ona smrt nastala, ušlo (na premiích) a to ani, i kdyby dokázáno bylo, že smrt nastala zaviněním žalovaných. **O d v o l a c í s o u d** napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Provádějíc dovolací důvod nesprávného právního posouzení tvrdí dovolatelka 1. že se její žaloba opírá o ustanovení §u 1295 obč. zákona a § 8 zákona ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák. z té příčiny: a) poněvadž utrpěla škodu, když musila vyplatiti dědicům po Marii Sch-ové 20.000 Kč, ačkoliv obdržela pouze jednu premii 982 Kč, kdežto při normálním průběhu by vyplatila onen peníz až za 19 let, kdy by byla řečenou premii inkasovala dvacetkráté, b) poněvadž tento peníz musela vyplatiti, jelikož spolužalovaný řidič Josef V. zavinil smrt Marie Sch-ové. 2. Spatřuje nesprávné posouzení právní především v právním závěru odvolací stolice, že neutrpěla nijaké škody, protože pojišťovací smlouvou s Marií Sch-ovou převzala risiko výplaty pojistné smlouvy i dříve, než budou zaplacený všechny premie. Míni, že podle §u 1293 obč. zák. její škoda spočívá v tom, že smrt Marie Sch-ové jest jí pro svou předčasnost, jejím usmrcením zaviněnou, zmenšením aktiv a na druhé straně zvýšením pasiv, neboť se u ní nebezpečenství škody změnilo ve skutečnost a pravděpodobnost změnila se v jistotu. Míni, že i platné právo spatřuje škodu v tom, že pojišťovna musí plniti, a poukazuje k zákonu o úrazovém pojištění, jehož § 45 ukládá podnikateli za určitých podmínek, by pojišťovnu odškodnil za všechny náhrady, které musí podle tohoto zákona plniti, že však to uvádí jenom za příklad. 3. Spatřuje nesprávné posouzení právní v právním závěru odvolací stolice, že nemůže žalobní nárok opříti ani o ustanovení občanského zákona, ani o nějaký jiný předpis zvláštní, a míni, že opírala svůj žalobní nárok o předpis §u 1295 obč. zák., že právní otázkou této rozepře není, zda jest nějaký předpis zvláštní, přiznávající obyčejné pojišťovně nárok na náhradu škody proti tomu, kdo zavinil předčasný vznik pojistné příhody, nýbrž že jest právní otázkou, zda jest nějaký předpis zvláštní, jenž by u pojišťovny vylučoval použití ustanovení §u 1295 obč. zák. Dále míni, že není takového předpisu, že jím není ani předpis §u 1327 obč. zák., že sice tento předpis nemluví o tom, že také životní pojišťovna má nárok na náhradu vyplacené pojištěné sumy, jestliže někdo zavinil předčasnou smrt pojištěncovu, že však z toho nelze dovozovati, že by pojišťovna neměla tohoto nároku. Že ostatně výpočet jednotlivých případů náhrady škody (§§ 1325 až 1334 obč. zák.) není výčetným, nýbrž příkladným, což prý plyne z marginální rubriky § 1325 obč. zák., ve které se výpočet uvozuje slovem »zvláště«, že to uznáno bylo i v judikátu nejvyššího dvoru soudního ve Vídni ze dne 10. března 1909 zapsaného pod čís. 189 J. B. přístupného mezi jiným v Gl. Unger N. F. č. 4551 a v příloze ku věstníku min. spravedlnosti 1909, č. 1162, jehož odůvodnění jinak napadá. Že také důvody systematiky mluví proti názoru, že § 1327 obč. zák. vylučuje v případě usmrcení náhradní nároky všech osob, jež výslovně nejsou uvedeny v tomto předpisu. Leč dovolací soud neshledal, že se sporné věci dostalo v odvolacím rozsudku právního posouzení nesprávného. Dovolatelka učinila žalobní nárok v dovolacím řízení přesným v ten způsob, že jej nyní opírá o ustanovení §u 1295 obč. zák. a § 8 zákona ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák. a odůvodňuje

jej způsobem uvedeným. Odvolací soud nepraví sice výslovně, že mezi dovolatelčinou škodou, jak ji ona vypisuje (a) a mezi zaviněním Josefa V-a (b) není příčinné souvislosti, ale z jeho důvodů je zřejmo, že při posuzování sporné věci po této stránce vychází z tohoto zjištění. Uvážil zajisté, jak je dále zřejmo z jeho důvodů, že by nějaká škoda dovolatelce vůbec nevzešla z V-ova zavinění, kdyby dovolatelka jako soukromá pojišťovna, založená na výdělečné činnosti (§§ 23 a 52 akc. regul.) nepřijímala, uzavírajíc se svými komitenty pojišťovací smlouvy, i risiko předčasného úmrtí pojištěncova, po případě i třetími osobami zaviněného. Dovolatelka sice tvrdila, že by pojištěnka její, kdyby nebyla při automobilové nehodě usmrcena, dožila se takového věku, že by jí zaplatila všechny pojišťovací premie, nikoliv jen jednu jedinou, to však jest jejím pouhým, nijak nedoloženým a také nezjistitelným dohadem. Dovolatelka tedy mluvíc o škodě a tvrdíc, že podle §u 1293 obč. zák. její škoda spočívá v tom, že smrt Marie Sch-ové jest jí pro svou předčasnost, jejím usmrcením zaviněnou, zmenšením aktiv a na druhé straně zvýšením pasiv, přehlíží, že co nazývá »škodou«, je ve skutečnosti smluvním, na pojišťovací smlouvě spočívajícím splněním, že uzavírajíc pojišťovací smlouvu, kalkulovala a musela kalkulovati i s risikem předčasného úmrtí, že to je právě druh jejího podnikání. Z toho vyplývá bezdůvodnost jejího nároku žalobního, pokud jej opírá o ustanovení §u 1295 obč. zák. a § 8 zákona ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák. Pokud dovolatelka míní, že i platné právo spatřuje škodu v tom, že pojišťovna musí plniti, a poukazuje k zákonu o úrazovém pojištění, jehož § 45 ukládá podnikateli za určitých podmínek, by pojišťovnu odškodnil za všechny náhrady, které musí podle tohoto zákona plniti, tu už nejde o náhradu škody, opírající se o ustanovení ji citovaná, nýbrž jde o právo postihu založené na zvláštních předpisech (lex specialis) vylučujících proto jejich obdobného použití. Jsou to v platném řádu právním předpisy §§u 45 a 47 zákona o úraz. pojištění, § 65 zákona o nemocenském pojištění a § 72 zákona o pensijním pojištění. Na těchto dovolatelka ani nezakládala žalobní nárok. Dovolatelčiným vývodům nelze přisvědčiti ani, pokud tvrdí, že výpočet jednotlivých případů náhrady škody (§§ 1325 až 1334 obč. zák.) není výčetním, nýbrž příkladným, což prý plyne z marginální rubriky § 1325 obč. zák., ve které se výpočet uvozuje slovem »zvláště«, že to uznáno bylo i v judikátu Nejvyššího dvora soudního ve Vídni ze dne 10. března 1909 zapsaného pod č. 189 J. B. Předpisy §§u 1325 až 1327 obč. zák. určován je obsah a rozsah povinnosti ku náhradě škody bez zřetele na právní důvod závaznosti, předpisy tyto platí tedy nejen při nedovolených činech, nýbrž i ve případech ručení bez zavinění a také při smluvních porušeních. Ovšem předpis §u 1327 obč. zák. přiznává nárok na náhradu škody také třetím osobám bezprostředně a úprava tohoto předpisu § 165 III. novely přimyká se právě těsně ku dovolatelkou citovanému judikátu, jehož důvody dovolatelka nesdílí. Pro tuto rozepři jest jediné závažno, že dovolatelka, jež pokud se odvolávala na tento předpis, je vůči škodlivé události a vůči osobě škůdcově i osobě poškozené třetí osobou, nemůže býti počítána k osobám v tomto předpisu výčetmo uvedeným.